

Utviklingen i nemndbehandlede svangerskapsavbrudd i perioden 1979-2021

Hanne Marie Haugan
University of Bergen
yuq007@uib.no

Undersøkelse av utviklingen i raten, indikasjoner, aldersgrupper og innvilgelse for nemndbehandlede aborter i Norge.

Bakgrunn

I henhold til lov om svangerskapsavbrudd av 1978 har alle avbrudd etter tolvte uke blitt behandlet i nemnd etter gitte kriterier. Vi har undersøkt utviklingen i aborttallene med vekt på nemndbehandlede aborter fra loven trådte i kraft, og fram til i dag.

Materiale og metode

Det er brukt data i perioden 1979–2021 fra statistikkbanken Folkehelseinstituttets register over svangerskapsavbrudd (Abortregisteret), som er tilgjengelig på nettet.

Resultater

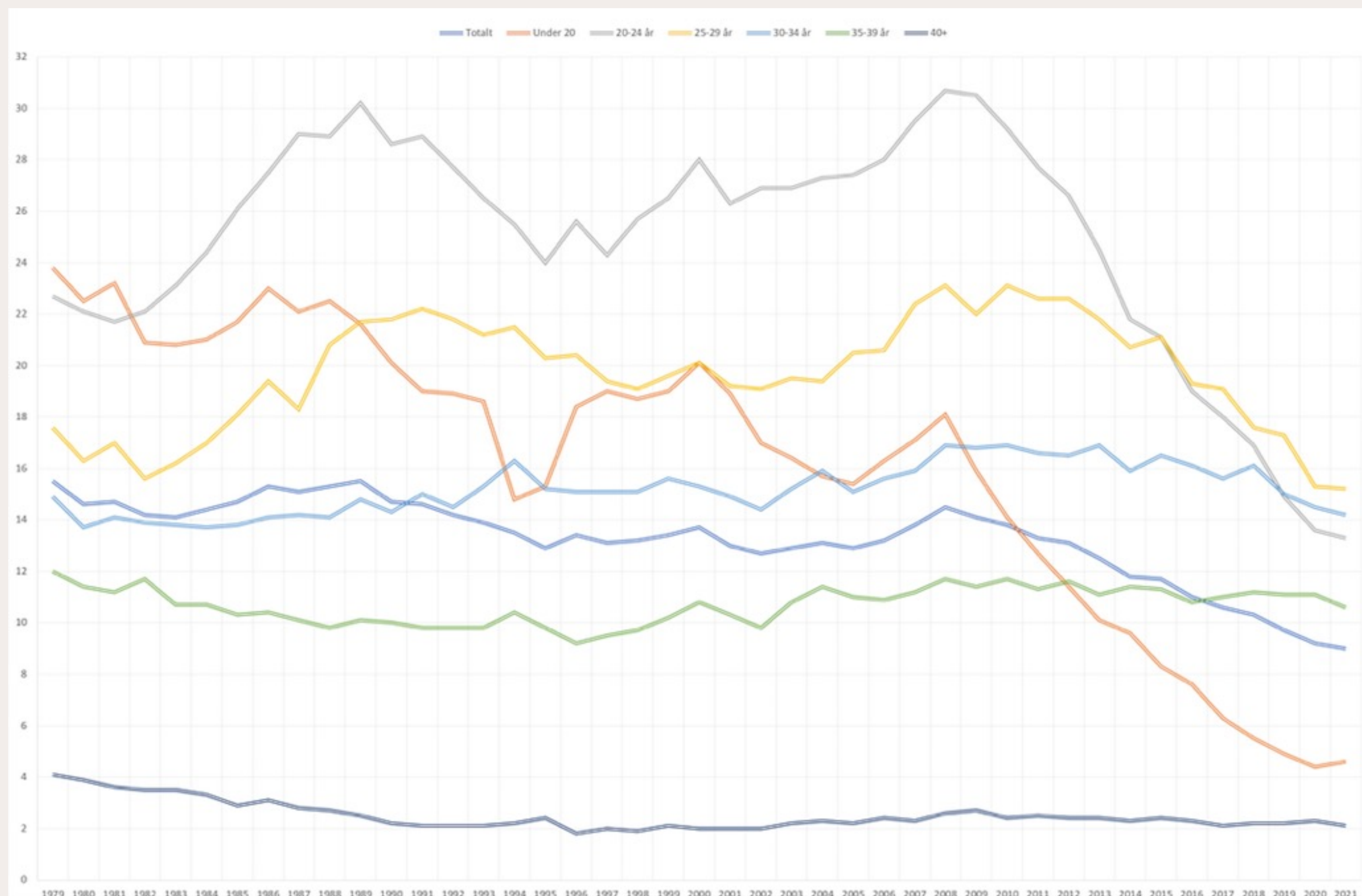
I perioden ble det mottatt 26 454 begjæringer om svangerskapsavbrudd etter uke 12, og av disse ble 21 850 innvilget og 2877 avslått, mens for 1977 er utfallet ukjent eller informasjon mangler. Nemndbehandlede aborter har i gjennomsnitt stått for 3,4 prosent av de utførte svangerskapsavbruddene og 4,0 prosent av begjæringene om svangerskapsavbrudd i perioden. Aldersgruppen 15–19 år har gått fra å ha høyest antall nemndaborter (192/419) i 1979, til å bli aldersgruppen med færrest antall nemndaborter (15/500) i 2021. Prosentandelen innvilgelses grunnet kvinnens helse og livssituasjon har gått ned, mens innvilgelse etter risiko for fosterskader har økt betydelig og utgjør den største andelen av nemndaborter i dag. De fleste nemndaborter utføres i uke 13–18. I studieperioden har 17,2 prosent vært utført etter uke 18. Innvilgelsesprosenten har steget fra 73,6 prosent i 1979 til 96,5 prosent i 2021. Av de 26 454 kvinnene som møtte i primærnemnd i perioden 1979–2021, var det 761 som fikk endelig avslag i klagenemnda, varierende fra 0,6 prosent i 2005 til 6,5 prosent i 1980. I 2021 var det 18 prosent (10/549) av de som møtte i primærnemnd, som fikk endelig avslag etter vurderinger i nemndssystemet.

Forfattere

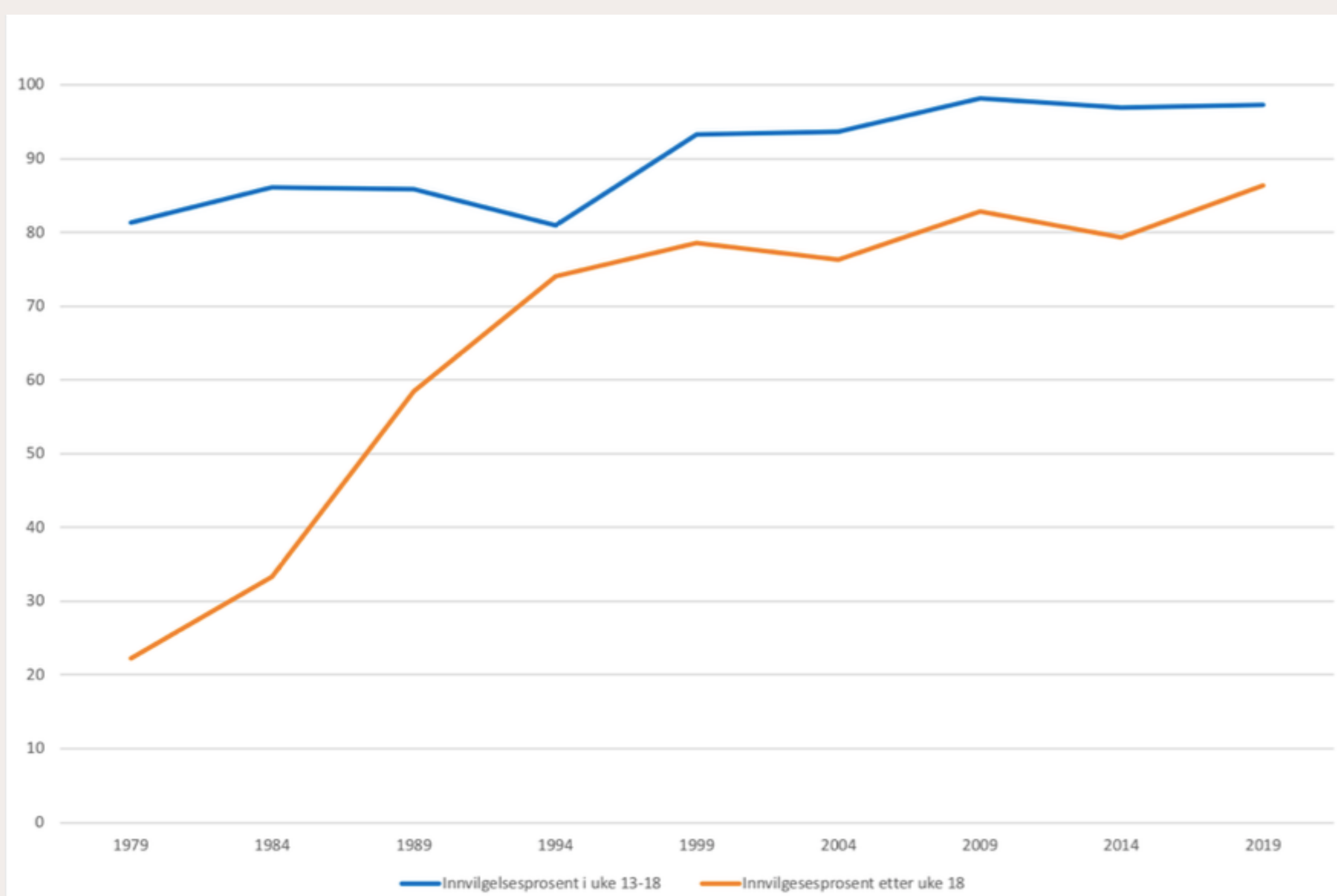
Hanne Marie Haugan
Det medisinske fakultet, Universitetet i Bergen, Norge

Line Bjørge
Centre for Cancer Biomarkers CCBio, Klinisk Insitutt 2, Universitetet i Bergen, Bergen, Norge og Kvinneklinikken, Haukeland Universitetssykehus, Bergen, Norge

Mette Løkeland
Kvinneklinikken, Haukeland Universitetssykehus, Bergen, Norge
Abortregisteret, Helseregisterforskning og -utvikling, Folkehelseinstituttet

Figur 1: Antall svangerskapsavbrudd per 1000 kvinner i Norge 1979–2021 fordelt på aldersgrupper

Figur 2: Innvilgelsesprosent for nemndaborter fordelt etter svangerskapslengde, 1979–2021

Fortolkning

Gjennom de siste fire tiårene har man erfart en reduksjon i både antall aborter generelt og senaborter. Innføring av nye diagnostiske metoder har gjort det mulig å identifisere svangerskap med økt risiko for fosterskader. De fleste begjæringer om senabort i dag er betinget i fosteravvik, og svært få av dem avslås.

Hovedfunn

- Antall nemndaborter går ned i takt med det totale aborttallet, og det synker kraftigst for innvilgelses grunnet kvinnens livssituasjon og for de yngste aldersgruppene.
- Innvilgelsesprosenten har gått opp for nemndaborter, og et fåtall får avslag i klagenemnda.
- De fleste nemndaborter foregår i uke 13–18, og i dag er hyppigste innvilgelsesårsak risiko for fosterskader.

